

SIEDZIBA INSTYTUTU W WARSZAWIE

Komitet Organizacyjny budowy gmachu Państwowego Instytutu Geologicznego zorganizował konkurs na sporządzenie projektu budowy w trybie zamkniętym z terminem nadsyłania prac 1 grudnia 1919 r. Do udziału zaproszono czterech uznanych architektów: prof. Mariana Lalewicza, prof. Franciszka Mączynskiego, Juliusza Nagórskiego oraz prof. Oskara Sosnowskiego. Pierwzeństwo oddano projektowi Mariana Lalewicza - architekta uznanego za reprezentanta akademickiego klasycyzmu.

Na wniosek komisji międzyministerialnej, minister robót publicznych ostatecznie zatwierdził projekt w dniu 7 września 1920 r. Dwa miesiące później Ministerstwo Skarbu wyulgowało 1 500 000 marek polskich, za które wykonano fundamenty pawilonu południowego. W kolejnym roku MS poleciło Głównemu Urzędowi Kasowemu otwarcie kredytu w wysokości 20 000 000 marek polskich i przekazanie go do dyspozycji Dyrektora Państwowego Instytutu Geologicznego. Dyrektor Morozewicz w liście z 7 lutego 1924 r. zwrócił się do Okręgowej Dyrekcji Robót Publicznych Miasta Warszawy, z prośbą o zarezerwowanie części materiałów, które będą uzyskane przez rozstrzygnięcie Soboru prawosławnego na Placu Saskim (obecnie Plac Piłsudskiego). W szczególności byłyby potrzebne dla Instytutu Geologicznego stopnie granitowe w ilości około 300 metrów bieżących. Wspomniane schody z czerwonego granitu ropakiwi z Wypł Alandzkich można oglądać do dziś przy głównym wejściu do Instytutu od strony ulicy Batorego.

Projekt głównego pawilonu PIG, elewacja od ul. Batorego

Marian Lalewicz (1876-1944) - od 1920 r. profesor Politechniki Warszawskiej

Dnia 24 czerwca 1926 r. dokonano odbioru pawilonu południowego.

Znalazły się tutaj laboratoria i pracownie naukowe oraz pomieszczenia mieszkalne dla pracowników.

„W 1926 r. kredyty przewidziane w budżecie na budowę pawilonu głównego zostały przez Ministerstwo skreślone...” – problemy finansowe spowodowały przesunięcie terminów budowy gmachu głównego i zmiany oszczędnościowe w pierwotnym projekcie. Gmach główny w stanie surowym został ukończony dnia 22 grudnia 1929 r. Mimo że prace wykończeniowe trwały jeszcze do czerwca 1936 r., w 1930 r. zdecydowano o ostatecznej przeprowadzce z Pałacu Straziwa do nowej siedziby Instytutu przy ul. Rakowieckiej 4.

Budowa gmachu Państwowego Instytutu Geologicznego ostatecznie została ukończona na przełomie 1936 i 1937 r., całkowity koszt budowy wyniósł 2 300 000 zł.

Po 16 latach nieustannych zabiegów... otrzymaliśmy nareszcie gmach, czyniący zadość wszystkim potrzebom instytutu, mającego zbadać budowę geologiczną Polski i jej bogactwa kopalne (Morozewicz, 1938).

Styl wiążący do dawniej istniejącej jest przystałość po przedwojennym pawilonie geofizycznym. Dopuszczalnym podzielenie pomieszczenie służąco jako pracownia i miejsce dla bardzo subtelnej i cichej na wystrzeleniu aparatury. Pawilon geofizyczny zbudowany przed wojną w ostatniej fazie realizacji projektu i rozbierany podczas budowy nowego gmachu przy Rakowieckiej, spełnia obecnie rolę zbiornika retencyjnego. Podobno sięgł on 20 metrów głębokości, może kiedyś udało się dotrzeć do niedostępnych dziś pomieszczeń.

Pawilon południowy po ukończeniu budowy, 1926r.

Budowa głównego gmachu PIG w latach 1928-1934. (Sala Muzeum Geologicznego). Sala korpusu głównego została przekryta szklonym dachem o konstrukcji żelaznej w sekcjachowej o 17 metrach wysokości.

Kolumnady otaczające to miazom hale, pomiatane w naturalnych kamieniach, mających zabarwienie miazom białozłoty kamienia budowlanego, zwalony wnętrza, ze względu oszczędnościowych, wykonano w żelazo-betonie i organizowane terrazzo. Rzeźbię pomiatane w marmurze prowadzi rzeźba i korpusy zostały tej dla przyciągnięcia uwagę w terrazzo. (Lalewicz, 1934).

PAŃSTWOWY
INSTYTUT
GEOLOGICZNY

Sfinansowano ze środków
Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

SIEDZIBA INSTYTUTU W WARSZAWIE

Odbudowa gmachu południowego po zniszczeniach II wojny światowej.

Odbudowę po wojnie gmach południowy (budynki B) z osiedkiem. Lata 50 XX-wieku.

Budynki B, lata 20 XX-wieku. Obronił je dzięki winom badawce w duchu akademickiego klasyzmu i renowacja to jedno z pierwszych dzieł architekta Mariana Lalewicza zbudowanych w Warszawie po przyjeździe z Petersburga.

Marek Legka (1908-1983) – twórca charakterystycznych budynków późnego modernizmu w Polsce.

Po zakończeniu II wojny światowej w lipcu 1945 r. przystąpiono do szybkiej odbudowy gmachów Instytutu, gdyż mocno ucierpiały ich elewacje i sala muzealna. Dyrekcja Instytutu, która początkowo funkcjonowała w Krakowie, przeprowadziła się do Warszawy już w roku 1946. Oficjalnego otwarcia wyremontowanych budynków dokonano 1 maja 1947 r.

W związku ze zwiększającą się ilością badań dotyczących poszerzenia bazy surowcowej państwa, powstała potrzeba rozbudowy siedziby Instytutu, którą zrealizowano w latach 1948-1955. W założeniu prof. Mariana Lalewicza przy ulicy Rakowieckiej, od strony południowej miał być ogród, a główne wejście Instytutu miało znajdować się od ulicy Batorego, do której prowadziła by reprezentacyjna aleja. Po wojnie plany urbanistyczne uległy zmianie. Rozbudowa siedziby Instytutu została doposażona o nowej sytuacji i nowy budynek powstał na placu przy ulicy Rakowieckiej w miejscu ogrodu, a wejście do Instytutu znalazło się od strony ul. Wiśniewej. Nowy modernistyczny budynek w technologii konstrukcji szkieletowej zaprojektował Marek Legka i Czesław Witold Krasonowski. Gmach, jak wiele innych biurowców projektu Legka, ze względu na charakterystyczne elewacje jest zaliczany do tzw. „żółtekowców”.

Wykop pod fundament nowego gmachu (1949 r.). Widoczny w środku okrągły sztyb betonowy – pozostałość po zburzonym powłocie geofizycznym.

Budowa nowego gmachu Państwowego Instytutu Geologicznego przy ul. Rakowieckiej (1949-1955).

Nowy gmach PIG przy ul. Rakowieckiej. Wykorzystana przez M. Legka technologia konstrukcji szkieletowej wypełniona była prostymi prefabrykami stanowiącymi jednocześnie elewację budynku.

Obecnie siedzibę PIG-PIB tworzą trzy budynki: A, B i C, które zostały wpisane do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków pod numerem 877. Od 2013 roku budynki noszą imiona: Jana Wyżykowskiego - budynek A, Ignacego Domeyki - budynek B, Józefa Morozewicza - budynek C.

Wejście do nowego gmachu (budynki A) od ul. Wiśniewej.

Wejście do Muzeum Geologicznego (budynki c) od ul. Wiśniewej.

Budynki B, widok od strony wschodniej, po renowacji w 2006 roku.

PAŃSTWOWY
INSTYTUT
GEOLOGICZNY

Sfinansowano ze środków
Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej